

κεφάλαιο 2

.1. Από την αγροτική κοινωνία στην κοινωνία της πληροφορίας

_____ κοινωνίες

Οι αγροτικές κοινωνίες _____ από:

- τη _____ εγκατάσταση του αγρότη-καλλιεργητή σε έναν _____ (είτε ως _____ γης είτε ως εξαρτημένου _____) και
- τη _____ καλλιέργεια του _____, στην οποία στηρίζεται ουσιαστικά η οικονομία μιας κοινωνίας.

Σύμφωνα με ένα βασικό _____ σχήμα, οι αγροτικές κοινωνίες συναντώνται κάτω από _____ κοινωνικά _____. Έτσι έχουμε:

1. _____ αγροτικές κοινωνίες (όπως στην Αρχαία _____, στη _____, και, κατά τους _____ χρόνους στις _____ πολιτείες των _____ καθώς και στη _____ Αμερική), οι οποίες στήριξαν την _____ τους σε ένα ευρύ στρώμα _____ που δεν _____ για την εργασία τους, θεωρούνταν « _____ » και « _____ » της γης και ονομάζονταν _____.
2. _____ αγροτικές κοινωνίες, οι οποίες επέτρεψαν την ανάπτυξη του _____ και στις οποίες ο αγρότης-_____ υπόκειται σε ένα σύστημα ιδιόμορφων _____ με τη γη και τον _____ της. Η _____ αυτή του αγρότη αποτέλεσε τη βάση των _____ κοινωνιών της _____ Ευρώπης (_____, _____ κτλ.) και εκφράστηκε με την παροχή αφενός _____ υποχρεωτικής _____ (αγγαρεία) και αφετέρου _____ (σε είδος, αλλά και σε _____ αργότερα) που _____ τη ζωή του αγρότη _____. Εξαιτίας όλων αυτών των _____, των _____ δεσμεύσεων και των φόρων που έπρεπε να δίνει ο _____ στο _____, συχνά ο πρώτος βρισκόταν κάτω από τα όρια της _____. Η _____ των αγροτικών πληθυσμών και στις _____ και στις φεουδαρχικές κοινωνίες _____ και το μεγάλο αριθμό των _____ θανάτων που _____ αυτές τις κοινωνίες. Οι άνθρωποι επομένως, σ'

αυτές τις κοινωνίες, είχαν μικρή [redacted] ζωή, δηλαδή [redacted] πιθανότητες να φτάσουν σε κάποια μεγάλη [redacted] εξαιτίας των [redacted] και των [redacted] που προκαλούνταν από μια κακή [redacted] ή ακόμη εξαιτίας των [redacted] συνθηκών [redacted]. Εξάλλου στις μικρές πιθανότητες για μεγάλη προσδοκώμενη ζωή οφειλόταν η υψηλή [redacted] την εποχή εκείνη.

Οι αγροτικές κοινωνίες χαρακτηρίστηκαν από πολλούς μελετητές ως « [redacted] και σχετικά [redacted] * οικονομίες». Η [redacted] όμως δείχνει ότι σχεδόν πάντα υπήρχαν [redacted], όπου οι αγρότες [redacted] στους κατοίκους της [redacted], στους [redacted], στους ανθρώπους των [redacted] ή της [redacted] κάποια προϊόντα από αυτά που [redacted] (το λεγόμενο [redacted] *). Σε ό,τι αφορά το χαρακτηρισμό « [redacted] » οικονομία, είναι δύσκολο να [redacted] κανείς ότι υπήρχε άνθρωπος που [redacted] χρειαζόταν, για παράδειγμα λίγο [redacted], δε χρειαζόταν [redacted] (αν κατά τύχη η γη του δεν παρήγαγε τέτοια προϊόντα), δε χρειαζόταν εργαλεία ή όπλα. Είναι επομένως βέβαιο ότι αυτά που χρειαζόταν τα έβρισκε στην [redacted], η οποία, υπό μια ευρεία έννοια, σημαίνει [redacted] με τους άλλους. Και οι σχέσεις αυτές αναιρούν το χαρακτηρισμό μιας αγροτικής κοινωνίας ως –υποτίθεται - [redacted] και [redacted] οικονομίας.

[redacted] **κοινωνία**

Η μετάβαση στη βιομηχανική κοινωνία δεν ήταν μια [redacted] υπόθεση. Ήταν μια [redacted] διαδικασία, με αφετηρία το [redacted]ο και τον [redacted]ο αιώνα, κατά την οποία συμμετείχαν [redacted] που κατάφεραν να [redacted] σε [redacted] της υπαίθρου, οι οποίοι παρήγαγαν για την [redacted]. Οι [redacted] αυτοί που ζούσαν στην ύπαιθρο απέκτησαν μεγάλη [redacted] ισχύ και, ενώ κατ' αρχάς [redacted] με τους [redacted], αργότερα μπόρεσαν να τους [redacted]. Αυτές οι πρώτες [redacted] αποτέλεσαν το πρόπλασμα της μετέπειτα μεγάλης [redacted]. Γίνεται φανερό ότι στην [redacted] υπήρξαν οι κατάλληλες [redacted] που έδωσαν την ώθηση για [redacted] παραγωγικές [redacted]. Αντίθετα, στην [redacted] οι παραγωγικές [redacted] οργανώνονται μέσα από τις [redacted], οι οποίες ήταν [redacted] συστήματα [redacted] [redacted] που δεν επέτρεπαν την είσοδο σε [redacted] επαγγελματίες. Έτσι ο κάτοχος [redacted] ([redacted]) που μπορούσε να καλύψει τα [redacted] της βιοτεχνίας (όπως π.χ. την αγορά πρώτων υλών) [redacted] και τη [redacted] του προϊόντος στην [redacted]. Σε μια δεύτερη φάση το [redacted] έργο [redacted] ανάμεσα σε περισσότερα βιοτεχνικά [redacted] τα οποία εργάζονταν για τον ίδιο [redacted], γεγονός που συντέλεσε στη γέννηση της [redacted] *. Οι έμποροι αυτοί αποτέλεσαν τα πρώτα [redacted] των [redacted] στρωμάτων που άνοιξαν το [redacted] προς

τον [redacted]. Ήταν [redacted] ομάδες που κινούνταν στο πλαίσιο των βιοτεχνικών [redacted] μονάδων είτε της [redacted] (που σιγά-σιγά αναπτύχθηκε και απελευθερώθηκε από τις [redacted]) είτε της υπαίθρου. Έτσι η [redacted] και αργότερα η βιομηχανία άρχισε να εξαπλώνεται σε μια [redacted] που δεν ήταν πια στο σύνολό της [redacted], ενώ η [redacted] παραγωγή, στο πλαίσιο του [redacted] της εργασίας, μπορούσε να [redacted] τους ανθρώπους που ζούσαν στις [redacted] (μη γεωργικό πληθυσμό). Σύμφωνα με τον [redacted] (E. Hobsbaum), μόλις στη δεκαετία του 1840 το [redacted] (η [redacted] τάξη), αυτό το «παιδί της [redacted] επανάστασης», [redacted] στην Ευρώπη.

Τι σημαίνει όμως βιομηχανική επανάσταση; Σημαίνει ότι η [redacted] ανάπτυξη του [redacted] ου αιώνα, που [redacted] χώρα στην [redacted], οδήγησε σε μια επανάσταση βιομηχανικού τύπου που περιελάμβανε:

1. Την [redacted] εισαγωγή των [redacted] στη βιοτεχνική παραγωγή και τη [redacted] των μεγάλων [redacted] εργοστασίων.
2. Τη [redacted] εργασία, γεγονός που σημαίνει ότι ο [redacted] έχει σχέση [redacted] εργασίας από τον [redacted].
3. Την [redacted] μεγάλων [redacted] διαφορών [redacted] και με μειωμένο [redacted].
4. Τη [redacted] μιας μεγάλης [redacted] που δεν [redacted] από την υπάρχουσα [redacted] αλλά από την [redacted] παραγωγής [redacted]. Ένα καλό παράδειγμα αποτελεί η [redacted]: δεν ήταν η [redacted] αυτοκινήτων που υπήρχε στη δεκαετία του [redacted] που δημιούργησε τη [redacted] των σημερινών διαστάσεων, αλλά η ικανότητα [redacted] αυτοκινήτων που δημιούργησε τη σύγχρονη [redacted] ζήτηση για τα προϊόντα αυτά (εξαιτίας της εισαγωγής της μηχανής και της οργάνωσης της εργασίας).

Το κύριο χαρακτηριστικό της βιομηχανικής [redacted] κοινωνίας ήταν ότι [redacted] συνεχώς χάρη στην [redacted] του βιομηχανικού τομέα. Η μεταμόρφωση αυτή [redacted] (και συνεχίζει να ωθεί ως ένα βαθμό και σήμερα) τους ανθρώπους να [redacted] την αβέβαιη ζωή της [redacted] και να [redacted] κατά χιλιάδες στα [redacted] κέντρα. Το φαινόμενο αυτό ονομάζεται [redacted]. Από αυτό το γεγονός το άστυ (η πόλη) χαρακτηρίστηκε ως το [redacted] σύμβολο του [redacted] κόσμου. Φυσικά αυτά τα [redacted] κέντρα δεν είχαν τη [redacted] των πόλεων του [redacted] ου αιώνα, εντούτοις

«...οι καμινάδες των εργοστασίων, συχνά παρατεταγμένες κατά μήκος της κοιλάδας ενός ποταμού, οι σιδηροδρομικές διασταυρώσεις, η μονοτονία του τούβλου με το ξεθωριασμένο χρώμα και το πέπλο της αιθάλης που κρεμόταν από πάνω τους, όλα αυτά τους έδιναν κάποια συνοχή...» (E. Hobsbawm, 1996:317).

κοινωνία

Αυτό που δείχνει τη [] από τη βιομηχανική στη [] κοινωνία είναι η παραγωγή και η [] της [] και της [], οι οποίες με τη σειρά τους προκάλεσαν την [] ανάπτυξη του [] των []. Οι νέες [] (εξελιγμένοι [], [], [] δορυφόροι) είναι τα [] της μεταβιομηχανικής []. Σε αυτή την κοινωνία η [] δείχνει να είναι το « [] » για τη μεγαλύτερη [], για την αύξηση της [] και για την ταχύτητα στη [] αποφάσεων. Δείχνει όμως να είναι το « [] » και για σημαντικές αλλαγές στον τρόπο [] αλλά και διαχείρισης των [], των οργανισμών κτλ. Γι' αυτό το λόγο η [] των [] θεωρείται εξίσου σημαντική με τη συσσώρευση του [], αφού, όσο η [] επεκτείνεται, τόσο οι [] γίνονται []. Πολλοί μελετητές ισχυρίζονται ότι η [] κοινωνία [] μια φάση στην ιστορία κατά την οποία γίνεται [] η [] της ανθρώπινης [] και [] κατά τρόπο [] και [], γεγονός που οδήγησε στην παραγωγή των τεχνολογιών της [] και της []. Έτσι, θα μπορούσαμε να πούμε ότι, όπως η βιομηχανική κοινωνία [] και λειτούργησε γύρω από τη [] του [], των [] και της [], κατά έναν ανάλογο τρόπο η λεγόμενη [] κοινωνία οργανώθηκε και λειτούργησε γύρω από τον τομέα της []. Φυσικά καμιά οικονομική διαδικασία και κανενός είδους παραγωγή δεν είναι [] χωρίς ένα ελάχιστο επίπεδο []. Στη [] κοινωνία όμως -και εξαιτίας της επιστημονικής ανάπτυξης- γνώση έγινε το σταυροδρόμι για την [] του [] σχεδόν των [] και των κοινωνικών []. «Ενώ η βιομηχανική κοινωνία [] στο [] ως κύρια πηγή [], η [] κοινωνία εστιάζει στο [] ως κύρια πηγή θεωρητικής []» (E. Etzioni Halevy, 1999:49). Έτσι, παρατηρείται ότι η ανάπτυξη της [] και της βιομηχανίας της [] σηματοδοτεί τη [] κοινωνία.

Είναι φανερό από τις μελέτες που αφορούν τα πρώτα βήματα της βιομηχανικής επανάστασης ότι η βιομηχανική κοινωνία χαρακτηρίζεται από τη [] εργοδοτών και []. Η [] αυτή, που [] στην ανάπτυξη του []

κινήματος (με τη διατύπωση [redacted] που αφορούν το [redacted] των [redacted], την [redacted] των [redacted], αλλά και τις συνθήκες [redacted]), [redacted]. Βέβαια το πλαίσιο των [redacted] έχει αλλάξει (π.χ. αλλαγές που επήλθαν στο [redacted] περιβάλλον λόγω των [redacted] εξελίξεων), όμως και στη μεταβιομηχανική κοινωνία μπορούμε να μιλάμε για [redacted] και εργαζομένων. Επιπλέον, πρέπει να επισημανθεί ότι στη μεταβιομηχανική κοινωνία [redacted] οι «[redacted]» και οι [redacted] διάφορων κοινωνικών [redacted] ή [redacted] (όπως π.χ. των [redacted], των [redacted] κ.ά.), οι οποίες οδήγησαν στην [redacted] συγκεκριμένων [redacted] και [redacted] των ομάδων αυτών.

2.2. Σύγχρονες [redacted]

Στις [redacted] επιστήμες ο όρος «σύγχρονη κοινωνία» είναι συχνά [redacted] με αυτόν της «[redacted] κοινωνίας», που σημαίνει [redacted] τεχνολογία στον τομέα της [redacted], ύπαρξη [redacted] και [redacted] στον [redacted] τομέα και υψηλός [redacted] εργασίας στον [redacted] τομέα. Όταν αναφερόμαστε στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, συνήθως εννοούμε αυτές στις οποίες [redacted] καταστάσεις, όπως [redacted], [redacted] θνησιμότητα, ανύπαρκτες συνθήκες [redacted] περίθαλψης, πολύ χαμηλό κατά [redacted] εισόδημα, εκτεταμένος [redacted] κ.ά. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι χώρες αυτές αποτέλεσαν κατά το παρελθόν αντικείμενο [redacted] εκμετάλλευσης, ενώ οι παρούσες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες των χωρών αυτών (π.χ. [redacted] καθεστώτα) είναι [redacted] της [redacted] αυτής.

2.2.1 Τα [redacted] των σύγχρονων κοινωνιών

Από το [redacted]ο αιώνα μέχρι τις αρχές του [redacted]ού αιώνα οι [redacted] κοινωνίες δημιούργησαν [redacted] σε πολλές περιοχές του κόσμου ([redacted], [redacted], Λατινική [redacted]). Σήμερα βέβαια όλες σχεδόν οι [redacted] χώρες έχουν αποκτήσει την [redacted] τους. Ωστόσο η αποικιοκρατία διαμόρφωσε την [redacted], την [redacted] και την [redacted] πραγματικότητα πολλών χωρών και στάθηκε η [redacted], μεταξύ άλλων, για τη [redacted] τους σε χώρες του [redacted], του [redacted] και του [redacted] Κόσμου.

Οι χώρες του λεγόμενου [redacted] Κόσμου χαρακτηρίζονται από την [redacted] οικονομία, την [redacted], αλλά και το μικρό [redacted] απασχολούμενων στη [redacted]. Πρόκειται για τα κράτη της Δ. [redacted], για τις [redacted], την [redacted] κ.ά.

Οι χώρες του λεγόμενου [] Κόσμου προσδιορίζονταν μέχρι πρόσφατα οι πρώην [] χώρες (όπως π.χ. η []) που είχαν κεντρικά [] και κρατικά [] οικονομία.

Οι χώρες του λεγόμενου [] Κόσμου είναι αυτές στις οποίες η [] του πληθυσμού ασχολείται με την καλλιέργεια της [], ενώ η [] τους είναι είτε [] σχεδιασμένη είτε [].

Πολλοί [] επιστήμονες έχουν επισημάνει το γεγονός ότι οι [] χώρες (ή οι χώρες του [] Κόσμου) [] αποτελούν ένα ενιαίο []. Οι χώρες της [] Αμερικής [] από αυτές της [] και της []. Επομένως μια θεωρία που να [] όλες τις περιπτώσεις [] μπορεί παρά να είναι []. Για το λόγο αυτό η [] εξετάζει τις [], σε παγκόσμια κλίμακα, [] μεταξύ [] που κατέχουν [] θέσεις στην παγκόσμια []. Έτσι, έχουν διατυπωθεί πολλές [] οι οποίες [] να εξηγήσουν γιατί οι [] αναπτυγμένες χώρες βρίσκονται σε [] επίπεδο οικονομικής [] ([], [] κτλ.). Πάντως αυτό που καθόρισε τη [] των κοινωνιών σε « [] » και « [] » είναι η [] ή [] τους από τις [] και τα [], πολιτικά και [] πρότυπα των χωρών του [] Κόσμου. Ωστόσο το περιεχόμενο της έννοιας « [] » ποικίλλει. Άλλοτε γίνεται αναφορά σε [] όπως είναι η [] βασικών [] του [], η διατροφή, η [], η ιατρική [], η [] και άλλοτε η ανάπτυξη περιλαμβάνει την [] ανθρώπινων [], την πολιτική [], την προστασία του [] (χωρίς όμως να διευκρινίζεται πώς μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί). Οι θεωρίες αυτές, που ονομάζονται θεωρίες του [], αναφέρουν ότι η [] εκπαίδευση έχει μια [] σχέση με την [] ανάπτυξη. Οι [] των θεωριών αυτών δηλαδή [] (υποστηρίζουν) ότι η ποιότητα της [] και των ανθρώπινων [] και ο [] σε [] αξίες μπορούν να συμβάλουν στην [] ανάπτυξη.

Άλλοτε πάλι η [] των κοινωνιών [] με την [] τους στη [] και τον παγκόσμιο []. Οι [] της άποψης αυτής, που έγινε γνωστή ως θεωρία της [], υποστηρίζουν ότι η [] του [] δυτικού κόσμου και η [] του Τρίτου [] πρέπει να εξετάζονται από []. Με άλλα λόγια, οι χώρες του [] Κόσμου [] μπόρεσαν να [], επειδή [] στο άρμα του [] με σχέση []. Έτσι, οι []

χώρες εξελίχθηκαν σε [] δυνάμεις όχι μόνο μέσα από την [] της [] των δικών τους [], αλλά και μέσα από την [] και [] των [] πηγών και των [] εργατικών χεριών των [] του Τρίτου []. Με αυτό τον τρόπο έχει [] ένα σύστημα στο οποίο οι [] χώρες (Η.Π.Α., Ιαπωνία) [] ως μια παγκόσμια [] τάξη (η οποία αναφέρεται ως « [] », « [] » ή « [] »), ενώ οι [] αναπτυγμένες χώρες (οι οποίες αναφέρονται ως « [] ») παίζουν το ρόλο της [] τάξης που υφίσταται την [] σε [] επίπεδοι. Ωστόσο, παρά την οικονομική [] των χωρών, οι [] και δεν υπάρχει [] προς το παρόν ότι θα πάψουν να [] τα [] συμφέροντα των κρατών. Ο περιορισμός των [] ανάμεσα στις χώρες αποτελεί μια πρόκληση για την [] κοινωνία.

Ερωτήσεις

1. Ποιο είναι το βασικό ταξινομικό σχήμα των αγροτικών κοινωνιών;
2. Υπήρχαν ποτέ αυτάρκεις κοινωνίες; Ποια σημασία δίνουμε στην έννοια της αυτάρκειας;
3. Τι σημαίνει βιομηχανική επανάσταση; Πότε και πού πραγματοποιήθηκε;
4. Σε τι αναφέρεται το παράθεμα του Ε. Ζολά από το έργο του *Η ταβέρνα*; Γνωρίζετε άλλους συγγραφείς (από την ελληνική ή την ξένη λογοτεχνία) που περιγράφουν στο έργο τους την καθημερινότητα των ανθρώπων μιας εποχής;
5. Ποια στοιχεία προσδιορίζουν τη «μεταβιομηχανική κοινωνία»;
6. Ποια υπήρξε η αφορμή της διάκρισης του κόσμου σε Πρώτο, Δεύτερο και Τρίτο Κόσμο;
7. Τι σημαίνει ανάπτυξη;